

GI Narod odlučuje: Šest mjera za pravedniji izborni sustav

GI Narod odlučuje u Splitu je održala konferenciju za medije na kojoj je predstavila referendumska pitanja za promjenu izbornog sustava.

Izjašnjavanje o referendumu za pravedniji izborni sustav počinje za 2 tjedna, u nedjelju 13.5., a birači će svojim potpisom moći zatražiti raspisivanje referenduma do nedjelje, 27.5. Cilj referenduma je osigurati veće odlučivanje birača o njihovim saborskim zastupnicima, veće sudjelovanje birača u izborima te smanjenje političke trgovine i korupcije.

Zvonimir Troskot, glavni koordinator GI Narod odlučuje objasnio je da će uvođenje 3 preferencijska glasa bez praga od 10% osigurati da isključivo preferencijski glasovi, glasovi birača, određuju poredak na kandidacijskoj listi stranaka, odnosno tko od kandidata ulazi u Sabor. Tako se više neće moći dogoditi da u Sabor uđe, npr. sadašnji predsjednik Hrvatskog sabora, g. Jandroković s oko 800 glasova birača, a ne uđe netko tko ima nekoliko puta više glasova od njega – jer nije dosegao istodobno 10% glasova cijele liste, odnosno svih kandidata. Isto tako, 3 preferencijska glasa bez praga spriječit će predizborne koalicije kojima velike stranke uvode proizvoljno male stranke koje ne mogu same prijeći prag od 4%. Naime, do sada se dogovorom šefa stranaka, na primjer HDZ-a ili SDP-a s HNS-om – kandidate HNS-a stavljalo na prva mjesta na listi – što je bilo jamstvo da će ući u Sabor. Referendum će to promijeniti – više se nikome neće moći jamčiti ulazak bez potpore birača, objasnio je Troskot.

Druga promjena koju donosi referendum za pravedniji izborni sustav je omogućavanje dopisnog i elektroničkog glasovanja – koje će osigurati veću slobodu u korištenju biračkog prava te veću izlaznost birača – i u Hrvatskoj i izvan nje.

Danas 800 000 hrvatskih državljana s pravom glasa koji žive izvan Hrvatske imaju namjerno, jako otežano sudjelovanje na izborima. Moraju se prvo predregistrirati, a onda, zbog smanjenog broja glasačkih mjesta, moraju putovati stotine i tisuće kilometara da bi mogli sudjelovati na izborima. Istodobno i BiH i Slovenija omogućuju svojim građanima da glasuju dopisno. Zašto političke stranke ne dopuštaju to isto – Hrvatima? Elektronsko glasovanje danas koriste mnoge države, a Hrvatska ima sve pretpostavke uvesti ga brzo i sigurno uvele uporabom sustava e-građanina, objasnila je prof. **Ivana Bilić Antičević**.

Referendumom za pravedniji izborni sustav broj saborskih zastupnika smanjit će se s najviše 160 na najviše 120. Proporcionalno će se smanjiti i broj zastupnika manjina – na najviše 6, rekla je **Marija Burazer**. Objasnila je i da će raspon od 100-120 zastupnika osigurati racionalizaciju troškova. Za jednog saborskog zastupnika mjesečno se izdvaja oko 75 000 kuna – oko 30 000 kuna za bruto plaću i još 35 000 kuna svaki se mjesec za svakog zastupnika uplaćuje njegovoj stranci. Ugrubo, godišnje će se smanjenjem broja zastupnika uštediti oko 38 milijuna kuna iz državnog proračuna. Referendumska inicijativa također osigurava da zastupnici manjina ne mogu glasovati o Vladi i proračunu. Naime, predstavnici manjina u Saboru imaju rezervirana mjesta, tako da ulaze u Sabor sa i po deset puta manjim brojem glasova nego ostali zastupnici. Nema niti životnog niti pravnog rezona da zastupnici koji na privilegirani način ulaze u Sabor kako bi zastupali interese nacionalnih manjina, oni

koji imaju višestruko manji izborni legitimitet, odlučuju o tome tko će sastavljati hrvatsku Vladu. Na ovaj se način sprječava i politička trgovina manjskim mandatima koja može biti korisna za neke predstavnike manjina, ali sigurno nije u interesu naših sugrađana, pripadnika nacionalnih manjina, objasnila je **Marija Burazer**. Podsjetila je i da sve države Europske unije zajedno u svojim parlamentima imaju 8 rezerviranih mjesta za zastupnike manjina - koliko ih ima sama Hrvatska.

Odvjetnik **Darko Varnica** objasnio je da će promjene vezane za izborne jedinice osigurati da ujednačen broj birača ima svog saborskog zastupnika. Danas imamo razliku veću od 30% između broja birača u nekim izbornim jedinicama. To znači da isti broj zastupnika – njih 14, bira 30% više birača u, recimo 9. izbornih jedinica nego u 4. izborne jedinice. To znači da glas hrvatskih građana u toj izornoj jedinici vrijedi 30% manje nego u nekoj drugoj. Istodobno, referendumom će se osigurati da izborne jedinice prate administrativne granice županija, te da iz svake dolazi 15 zastupnika, rekao je Varnica.

Jelena Teklić je objasnila 6. mjeru kojom će referendumsko inicijativa Narod odlučuje izborni sustav učiniti pravednijim – a to je sniženje izbornog praga s 5 na 4%. Referendumom tražimo smanjenje izbornog praga sa 5% na 4% kako bi time omogućili bolju i pravedniju zastupljenost što većeg broja glasača u Hrvatskom saboru. Time bi smanjili i velik broj "propalih glasova". Naime, 2011.godine 26% birača je glasalo za kandidacijske liste koje nisu prešle izborni prag. Smanjenjem izbornog praga približit ćemo se praksi europskih zemalja i preporuci parlamentarne skupštine Vijeća Europe koja je predložila izborni prag od 3%. Naše analize odnosa broja izbornih jedinica, zastupnika i praga od 4% pokazuju da će se ovim pragom smanjiti broj "propalih" glasova, a da istovremeno neće doći do veće fragmentacije Sabora, rekla je Jelena.

Predstavnici GI Narod odlučuje ponovili su kako će se potpisi za promjenu izbornog sustava prikupljati 2 tjedna i da će u razdoblju od 13. do 27.5.2018. te da će trebati prikupiti oko 380 000 potpisa.

Ovdje donosimo oba referendumsko pitanja u cjelosti:

1) Jeste li za to da se članak 72. Ustava Republike Hrvatske mijenja i glasi:

„Hrvatski sabor ima najmanje 100, a najviše 120 zastupnika, koji se, na temelju općeg i jednakog biračkog prava, biraju neposredno tajnim glasovanjem. Pripadnici nacionalnih manjina biraju najviše šest zastupnika u Hrvatski sabor.

Zastupnici se u Hrvatski sabor, osim zastupnika nacionalnih manjina, biraju prema sustavu razmjernog predstavnštva.

Birač može glasovati za jednu od predloženih lista kandidata i može označiti do tri kandidata koji imaju prednost pred ostalim kandidatima na listi za koju je glasovao (preferirani glas).

Izabrani kandidati s pojedine liste utvrđuju se isključivo na temelju najvećeg broja preferiranih glasova.

U svakoj izbornoj jedinici u Republici Hrvatskoj bira se najmanje 15 zastupnika. Izborne jedinice ne smiju dijeliti zakonom utvrđena područja Grada Zagreba i županija Republike Hrvatske. Broj zastupničkih mjesta rasporedit će se među izbornim jedinicama na temelju izračuna odnosa broja birača u svakoj izbornoj jedinici i ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj.

Pravo na sudjelovanje u diobi zastupničkih mjesta u izbornoj jedinici ostvaruju kandidacijske liste koje su na izborima dobile najmanje 4% važećih glasova birača.

Birači na izborima mogu glasovati: na biračkom mjestu, dopisnim ili elektroničkim putem.“

2) Jeste li za to da se iza članka 72. Ustava Republike Hrvatske doda članak 72.a koji glasi:

„Zastupnici nacionalnih manjina odlučuju o svim pitanjima iz nadležnosti Hrvatskoga sabora, osim o povjerenju Vladi i donošenju državnog proračuna.“